Van overnemen naar aansluiten.

Eerste ervaringen met SoNeStra bij cliënten met een licht verstandelijke beperking

Enschede, 14 oktober 2026

Sanne Warta
s.warta@kennispunttwente.nl
06 – 29646702

Marieke Bunnik
m.bunnik@kennispunttwente.nl
06 – 11356239

Opdrachtgever:
Twentse Koers
T.a.v. Mara Mooij
m.mooij@twentsekoers.nl
06 - 29645226

kennispunt twente

Inhoud

Dankwoord 3

Samenvatting 4

Inleiding. 6

1. Inleiding 7

Leeswijzer 8

Over het onderzoek. 9

2.1 Doel en onderzoeksvraag 10

2.2 Methode 11

2.2.1 Groepsgesprekken professionals 11

2.2.2 Individuele gesprekken inwoners 11

2.2.3 Analyse 12

2.2.4 Afbakening 12

Resultaten. 13

3. Resultaten 14

3.1 Deelnemers 14

3.2 Hoe is de werkwijze geïntroduceerd en ondersteund? 14

3.3 Welke eerste ervaringen zijn er in de casussen? 16

3.4 Kernonderdelen 19

3.5 Wat verandert er in rol en samenwerking? 21

3.6 Wat helpt en wat belemmert professionals? 24

Conclusie. 27

4. Conclusie 28

Dankwoord

We danken de professionals van gemeente Almelo, Aveleijn en JP van den Bent die aan de groepsgesprekken hebben deelgenomen. Zij deelden openhartig hun ervaringen, twijfels en ideeën, en juist die openheid maakt dit onderzoek waardevol. Ook danken we de inwoners en hun naasten die met ons in gesprek gingen over hoe zij de ondersteuning ervaren. Tot slot danken we Twentse Koers voor het vertrouwen in Kennispunt Twente bij de uitvoering van deze evaluatie.

Samenvatting

Aanleiding

Zelfstandig wonende inwoners met een licht verstandelijke beperking (LVB) hebben vaak ondersteuning nodig op meerdere levensgebieden. Tegelijkertijd bestaat de wens om hun eigen regie en de rol van het sociale netwerk te versterken. Binnen de pilot *Versterken Zelfstandigheid LVB* wordt hiervoor gewerkt vanuit SoNeStra (Sociale NetwerkStrategieën). Kennispunt Twente heeft de pilot geëvalueerd om inzicht te krijgen in de eerste ervaringen met de invoering en toepassing van deze werkwijze.

Methode

Voor deze evaluatie zijn drie groepsgesprekken gevoerd met professionals van Aveleijn, JP van den Bent en gemeente Almelo. De gesprekken richtten zich op ervaringen met de introductie, toepassing en randvoorwaarden van SoNeStra. Daarnaast zijn drie inwoners met een LVB geïnterviewd om hun ervaringen met de ondersteuning te duiden. Deze gesprekken zijn gebruikt als aanvulling op de bevindingen van professionals en niet als zelfstandige basis voor conclusies.

Resultaten

Professionals zijn overwegend positief over het gedachtegoed van SoNeStra. Tegelijkertijd vonden zij het niet eenvoudig om de werkwijze direct te doorgronden en toe te passen. Tijd om te oefenen, intervisie en ondersteuning werden daarom als belangrijk ervaren.

Professionals herkennen en waarderen onderdelen als eigen regie, het betrekken van het sociale netwerk, een faciliterende rol en een andere manier van vragen stellen. De vertaling van deze uitgangspunten naar concrete situaties blijkt echter niet altijd eenvoudig. Professionals zoeken nog naar hoe zij SoNeStra kunnen toepassen in uiteenlopende situaties en hoeveel ruimte er is voor maatwerk.

De eerste ervaringen in casussen zijn voorzichtig positief. Professionals noemen onder andere meer zicht op wat voor inwoners belangrijk is, meer aandacht voor het sociale netwerk en voorbeelden van eigen initiatief van inwoners en netwerkleden. Tegelijkertijd voelen veel professionals zich nog zoekend in de toepassing en bestaan er verschillende opvattingen over de toepasbaarheid binnen de doelgroep LVB.

Daarnaast vraagt SoNeStra volgens professionals om een andere invulling van hun rol en van de samenwerking met inwoners, hun netwerk en andere betrokken partijen. De werkwijze vraagt niet alleen om ander handelen van individuele professionals, maar ook om afstemming tussen organisaties.

Professionals noemen tijd, oefening, intervisie en begeleiding als belangrijke voorwaarden voor het werken met SoNeStra. Ook bredere bekendheid met en inbedding van de werkwijze binnen teams, gemeenten en andere betrokken organisaties worden als belangrijk gezien.

Volgens professionals helpt dit om vanuit dezelfde uitgangspunten samen te werken en de werkwijze duurzaam toe te passen.

Conclusie

De resultaten laten zien dat professionals de uitgangspunten van SoNeStra breed onderschrijven en eerste aanknopingspunten voor meerwaarde in de praktijk zien. De belangrijkste uitdaging lijkt niet te liggen in het creëren van draagvlak voor de achterliggende visie, maar in het vertalen van die visie naar de dagelijkse praktijk. Daarbij gaat het niet alleen om het ontwikkelen van nieuwe vaardigheden, maar ook om veranderingen in rolopvatting, samenwerking met inwoners, hun netwerk en andere organisaties, en de verdeling van verantwoordelijkheden.

De evaluatie laat zien dat verdere toepassing van SoNeStra meer vraagt dan een training alleen. Tijd, praktijkervaring, intervisie en begeleiding zijn belangrijke voorwaarden om SoNeStra met vertrouwen toe te passen. Daarnaast wijzen de bevindingen op het belang van een brede organisatorische inbedding, zodat professionals binnen teams, gemeenten en andere betrokken organisaties vanuit dezelfde uitgangspunten kunnen samenwerken.

1.

Inleiding.

1. Inleiding

Zelfstandig wonende inwoners met een licht verstandelijke beperking (LVB) die ambulante ondersteuning ontvangen, hebben vaak ondersteuning nodig op meerdere levensgebieden, zoals het huishouden, financiën, sociale contacten en het plannen en structureren van de dag. Voor deze inwoners is het belangrijk om zo veel mogelijk eigen regie te houden en gebruik te kunnen maken van steun uit hun sociale netwerk, waar dat passend en haalbaar is.

In de huidige ondersteuning ligt de regie in de praktijk vaak sterk bij professionals. Zij signaleren hulpvragen, formuleren doelen en bieden ondersteuning bij het oplossen van problemen. Dat kan nodig en waardevol zijn, maar het risico bestaat dat inwoners afhankelijk blijven van professionele ondersteuning en dat mogelijkheden van de inwoner zelf en diens netwerk onvoldoende worden benut. Tegelijkertijd vraagt de toenemende druk op de zorg om werkwijzen die beter aansluiten bij eigen regie, samenredzaamheid en passende inzet van professionele ondersteuning.

Tegen deze achtergrond zijn Twentse Koers, gemeente Almelo, Aveleijn en JP van den Bent een pilot gestart rond het versterken van de zelf- en samenredzaamheid van inwoners met een LVB. Binnen deze pilot wordt gewerkt vanuit SoNeStra. SoNeStra staat voor Sociale NetwerkStrategieën. Deze manier van werken richt zich op het versterken van de eigen regie van inwoners en hun familie en sociaal netwerk. Dit vraagt van de professional een andere houding en een meer faciliterende rol ten opzichte van de inwoner en het netwerk: de inwoner en het netwerk bepalen samen wat de inwoner zelf kan, welke steun het netwerk kan bieden en welke professionele ondersteuning aanvullend nodig is.

Het formuleren van de hulpvraag verschuift met deze manier van werken van professionals naar inwoners en hun omgeving. Professionals werken vervolgens samen op basis van het plan van de inwoner en diens netwerk. Om op deze manier te kunnen werken, is met de gemeente afgesproken dat wordt verwezen zonder aan de verwijzing gekoppelde doelen. Het zijn immers de inwoners en hun omgeving die hun doelen bepalen. In totaal hebben 36 professionals deelgenomen aan vier scholingsdagen en vier dagdelen intervisie, waaronder drie coaches van de gemeente Almelo.

Twentse Koers heeft Kennispunt Twente gevraagd deze pilot te evalueren om inzicht te krijgen in de eerste ervaringen met de invoering en toepassing van SoNeStra. De evaluatie biedt handvatten voor de verdere ontwikkeling van de werkwijze en voor besluitvorming over het vervolg van de pilot.

Het aantal casussen binnen de pilot is op dit moment beperkt. Daarom kan het onderzoek geen uitspraken doen over de effectiviteit van de werkwijze of over de opbrengsten voor inwoners in algemene zin. Om die reden kiezen we voor een evaluatie gericht op de eerste ervaringen met de invoering en toepassing van SoNeStra. Daarbij kijken we naar hoe professionals de werkwijze begrijpen en toepassen, welke veranderingen zij ervaren in hun rol en samenwerking, en welke factoren helpen of belemmeren bij het werken volgens deze

werkwijze. De ervaringen van inwoners en hun netwerk worden ondersteunend meegenomen. Zij geven eerste signalen over hoe deze manier van ondersteunen wordt ervaren, maar vormen geen zelfstandige basis voor conclusies over de werking of effectiviteit van de pilot.

Leeswijzer

In deze rapportage wordt eerst beschreven hoe het onderzoek is uitgevoerd in hoofdstuk 2, waarna de resultaten worden omschreven in hoofdstuk 3. Tot slot wordt er een conclusie gegeven in hoofdstuk 4.

2.

Over het onderzoek.

2.1 Doel en onderzoeksvraag

Het doel van dit onderzoek is inzicht krijgen in de invoering en eerste toepassing van de SoNeStra-werkwijze binnen de pilot Versterken Zelfstandigheid LVB. Het onderzoek laat zien hoe betrokken professionals de werkwijze ervaren, welke onderdelen goed uitvoerbaar zijn, waar zij tegenaan lopen en welke randvoorwaarden nodig zijn voor verdere toepassing of doorontwikkeling. De hoofdvraag luidt:

Hoe ervaren betrokken professionals en inwoners de invoering en eerste toepassing van de SoNeStra-werkwijze binnen de pilot Versterken Zelfstandigheid LVB?

Om deze hoofdvraag te beantwoorden zijn de volgende deelvragen opgesteld. De deelvragen voor professionals zijn:

- Hoe ervaren professionals de manier waarop de SoNeStra-werkwijze binnen de pilot is geïntroduceerd, georganiseerd en ondersteund?
- In hoeverre zijn de belangrijkste onderdelen van de SoNeStra-werkwijze voor professionals duidelijk en toepasbaar in de praktijk, zoals het versterken van eigen regie, het samenwerken met het netwerk en het werken vanuit een faciliterende rol?
- Welke eerste ervaringen hebben professionals met het toepassen van de SoNeStra-werkwijze in de beschikbare casussen, en wat zegt dit over de praktische uitvoerbaarheid van de werkwijze?
- Welke veranderingen vraagt de SoNeStra-werkwijze volgens professionals in hun rol en samenwerking met inwoners, hun sociale netwerk en andere betrokken partijen?
- Welke factoren helpen professionals bij het werken met de SoNeStra-werkwijze?
- Welke factoren belemmeren professionals bij het werken met de SoNeStra-werkwijze?

Hoewel de opbrengsten uit de interviews met inwoners en hun netwerk niet bedoeld zijn om zelfstandige conclusies over de pilot te trekken, zijn wel deelvragen opgesteld. Deze deelvragen geven richting aan de interviews en helpen om ervaringen en signalen op een gestructureerde manier op te halen. De deelvragen voor inwoners en hun netwerk zijn:

- Welke eerste ervaringen hebben inwoners en hun netwerk met de ondersteuning die zij binnen de pilot ontvangen?
- In hoeverre ervaren inwoners en hun netwerk ruimte om mee te denken en mee te beslissen over de ondersteuning?

2.2 Methode

Voor deze procesgerichte evaluatie is gekozen voor kwalitatief onderzoek. Kwalitatieve methoden passen bij deze fase van de pilot, omdat zij ruimte bieden om ervaringen, verwachtingen, knelpunten en randvoorwaarden verdiepend te verkennen. De evaluatie bestaat uit groepsgesprekken met professionals en individuele gesprekken met inwoners en mensen uit hun netwerk.

2.2.1 Groepsgesprekken professionals

Er zijn drie groepsgesprekken gehouden met 19 professionals van de drie betrokken organisaties: gemeente Almelo, Aveleijn en JP van den Bent. Vanuit gemeente Almelo gaat het om wijkcoaches volwassenen/Wmo, consulenten die beoordelen welke indicatie en hoeveel uur ondersteuning aan een inwoner wordt toegekend en die gedurende het traject betrokken blijven. Vanuit Aveleijn en JP van den Bent gaat het om ambulant begeleiders, woonbegeleiders, locatiecoördinatoren en teamleiders, die de begeleiding en zorg leveren, de locatie coördineren of leidinggeven aan de betrokken professionals.

De focusgroepen zijn bewust gemengd samengesteld met professionals uit alle drie de organisaties. Zij hebben op verschillende momenten in het ondersteuningsproces met elkaar te maken: bij verwijzing en overdracht, bij afspraken over begeleiding en ureninzet, tijdens evaluatie en herindicatie, en wanneer een casus dreigt vast te lopen. Omdat SoNeStra raakt aan rolverdeling, samenwerking en gezamenlijke besluitvorming, maken gemengde focusgroepen verschillen en overeenkomsten tussen organisaties zichtbaar. De gesprekken boden ruimte voor gezamenlijke reflectie op wat werkt, wat schuurt en wat nodig is om de werkwijze verder te brengen.

De topiclijst voor de groepsgesprekken is opgesteld door Kennispunt Twente en afgestemd met de opdrachtgever. Aan de groepsgesprekken namen professionals deel die de training in SoNeStra hadden gevolgd. Deelname was bewust niet beperkt tot professionals die SoNeStra al uitgebreid in de praktijk hadden toegepast. De pilot liep ten tijde van het onderzoek nog relatief kort en er waren nog maar beperkt casussen waarin met SoNeStra was gewerkt. Daarnaast wilden we niet alleen ervaringen ophalen van professionals die al met SoNeStra aan de slag waren gegaan, maar ook inzicht krijgen in wat het voor professionals lastig maakt om SoNeStra in de praktijk toe te passen.

2.2.2 Individuele gesprekken inwoners

Naast de groepsgesprekken hebben we drie individuele gesprekken gevoerd met inwoners met een LVB die ervaring hebben met de pilot. Deze gesprekken zijn bedoeld om eerste signalen op te halen over hoe de ondersteuning wordt ervaren vanuit het perspectief van inwoners en hun netwerk. De gesprekken duurden maximaal een uur. Bij de voorbereiding is rekening gehouden met begrijpelijke informatie, vrijwillige deelname, een rustige gespreksopzet en beperkte belasting voor de inwoners.

De gesprekken met inwoners zijn ondersteunend van aard. Vanwege het beperkte aantal casussen worden deze ervaringen gebruikt ter duiding van het professionele perspectief. Zij vormen geen zelfstandige basis voor conclusies over de werking of effectiviteit van de pilot.

2.2.3 Analyse

Alle gesprekken zijn opgenomen en samenvattend uitgewerkt in een gespreksverslag. Deze verslagen vormden de basis voor de analyse. De analyse is uitgevoerd in Atlas.ti. Hiervoor is gebruikgemaakt van een vooraf opgesteld codeerschema, gebaseerd op de onderzoeksvragen en de onderwerpen uit de topiclijst. Daarnaast was er ruimte om nieuwe thema's die tijdens de gesprekken naar voren kwamen aan de analyse toe te voegen. Door de interviews op deze manier te coderen, zijn terugkerende thema's, ervaringen en aandachtspunten in beeld gebracht. De belangrijkste bevindingen zijn per thema beschreven en waar relevant geïllustreerd met citaten uit de gesprekken.

De citaten in dit rapport geven weer wat professionals en inwoners hebben verteld, maar zijn niet woordelijk overgenomen. Ter wille van de leesbaarheid en de anonimiteit zijn ze licht bewerkt waar nodig: spreektaal en herhalingen zijn weggelaten en formuleringen zijn waar nodig verhelderd. We hebben er daarbij op gelet dat de betekenis en de toon van de oorspronkelijke uitspraak intact blijven. Citaten zijn niet herleidbaar tot individuele professionals.

2.2.4 Afbakening

Het onderzoek richt zich op ervaringen met de invoering en eerste toepassing van SoNeStra binnen de pilot. Het doet geen uitspraken over de effectiviteit van de werkwijze, vermindering van zorgafhankelijkheid of structurele effecten voor inwoners. De bevindingen zijn gebaseerd op de ervaringen en opvattingen van professionals. In de resultaten zijn de bewoordingen van professionals zoveel mogelijk letterlijk overgenomen. Hierdoor kunnen termen voorkomen die afwijken van de formele terminologie van de werkwijze. Er is niet onderzocht of SoNeStra methodisch juist of volledig werd toegepast. Het onderzoek doet daarom geen uitspraak over de mate waarin de uitvoering overeenkomt met de oorspronkelijke uitgangspunten van SoNeStra.

3.

Resultaten.

3. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek beschreven. Eerst wordt kort ingegaan op de deelnemers aan het onderzoek. Vervolgens worden de resultaten van de interviews met professionals besproken aan de hand van de deelvragen. Daarbij komen achtereenvolgens de introductie en ondersteuning van SoNeStra, de duidelijkheid en toepasbaarheid van de kernonderdelen, de eerste ervaringen in casussen, veranderingen in rol en samenwerking, en helpende en belemmerende factoren aan bod. Tot slot worden de resultaten van de gesprekken met cliënten beschreven.

3.1 Deelnemers

Er hebben 19 professionals meegedaan aan de groepsgesprekken. Dit was een mix van professionals van JP van den Bent, Aveleijn en gemeente Almelo. De deelnemers waren voornamelijk werkzaam in begeleidende functies. Het ging onder andere om ambulant begeleiders, begeleiders op woonlocaties, persoonlijk begeleiders, regisserend jeugd- en gezinsbegeleiders en locatiecoördinatoren. Vanuit de gemeente hebben 3 wijkcoaches deelgenomen. In deze rapportage spreken we over professionals als we de professionals bedoelen die hebben meegedaan aan de focusgroepen. Het is wel belangrijk om te weten dat hun uitspraken niet zomaar te generaliseren zijn naar alle professionals.

Bij de geïnterviewde inwoners zat variatie in de ondersteuning die zij ontvingen, hoe recent de ondersteuning was gestart en de mate waarin zij hun ervaringen beschreven. Ook de ervaringen zelf liepen uiteen. Vanwege het beperkte aantal respondenten worden de interviews niet als zelfstandige basis voor conclusies gebruikt. De ervaringen worden daarom waar relevant gebruikt om thema's uit de groepsgesprekken met professionals te illustreren vanuit het perspectief van inwoners.

3.2 Hoe is de werkwijze geïntroduceerd en ondersteund?

In deze paragraaf beschrijven we hoe professionals de introductie van SoNeStra, organisatie en ondersteuning binnen de pilot hebben ervaren. Daarbij wordt ingegaan op de eerste kennismaking met de werkwijze, ervaringen met de training, de aansluiting bij bestaande werkwijzen en het belang van oefenen en ondersteuning.

Eerste kennismaking

Professionals maakten op verschillende manieren kennis met SoNeStra, bijvoorbeeld via een informatiebijeenkomst of via collega's en leidinggevenden. Sommige professionals meldden zichzelf aan voor de training, anderen werden gevraagd om deel te nemen.

De eerste reacties liepen uiteen. Een deel was direct enthousiast en nieuwsgierig, terwijl anderen aanvankelijk sceptisch waren of weinig aanleiding zagen om hun manier van werken te veranderen.

Ervaringen met de training

Hoewel de training geen afzonderlijk onderwerp in dit onderzoek was, kwamen professionals in alle groepsgesprekken uit eigen beweging terug op hun ervaringen ermee. Dit laat zien dat de training voor hen een belangrijke rol speelde in de invoering en eerste toepassing van SoNeStra. Daarom nemen we deze bevindingen in dit rapport mee.

Professionals waren positief over de deskundigheid van de trainer en de manier waarop deze aansloot bij de groep. Tegelijkertijd vonden veel professionals de training intensief. In relatief korte tijd kwam veel informatie aan bod, terwijl de werkwijze een andere manier van denken en handelen vraagt dan zij gewend waren. Daardoor was er volgens hen onvoldoende tijd om de stof te laten bezinken en tussentijds met de toepassing te oefenen. Professionals konden tijdens de training het gevoel hebben dat zij de werkwijze begrepen, om later te ontdekken dat dit begrip nog niet volledig was:

"Tijdens de training dacht ik steeds: nu begrijp ik het. En dan bleek later toch weer dat ik het niet helemaal begrepen had."

Daarnaast was voor sommige professionals niet direct duidelijk hoe de verschillende onderdelen van de werkwijze zich tot elkaar verhielden en in welke volgorde zij deze in de praktijk konden toepassen.

Aansluiting van SoNeStra bij bestaande werkwijzen

Professionals verschilden in de manier waarop zij SoNeStra relateerden aan de werkwijzen die zij al gebruikten. Sommigen herkenden overeenkomsten met bijvoorbeeld oplossingsgericht werken of ProSocial en zagen SoNeStra vooral als een aanvulling. Anderen ervaarden aanvankelijk meer verschillen met hun gebruikelijke werkwijze.

Verreweg de meeste professionals waren enthousiast over het gedachtegoed van SoNeStra en sommigen vonden het jammer dat zij er niet eerder mee hadden kennisgemaakt. Dit enthousiasme ging bij veel van hen echter samen met onzekerheid over wat de werkwijze betekende voor hun bestaande kennis, ervaring en manier van werken.

Een deel van de professionals verliet de eerste trainingsdagen met de indruk dat zij hun vertrouwde werkwijze moesten loslaten en voortaan alles anders moesten doen. Dit riep onzekerheid op over hun eerdere scholing en professionele ervaring. Sommigen vroegen zich af of zij het tot dan toe verkeerd hadden aangepakt:

"Ik had in het begin heel erg het gevoel: doe ik het dan al jaren zo fout? Dat gevoel had ik vooral tijdens de eerste twee dagen van de training."

In de gesprekken kwam daarom behoefte naar voren aan erkenning van de kennis en vaardigheden die professionals al meebrengen. Volgens professionals had het geholpen wanneer explicieter was benoemd dat eerder opgedane kennis, ervaring en vaardigheden ook binnen SoNeStra van waarde blijven.

De uitdaging bij de invoering lijkt niet zozeer te liggen in het overtuigen van professionals van de waarde van SoNeStra, maar eerder in het bieden van een introductie die de nieuwe werkwijze verbindt met wat professionals al doen en kennen.

Het belang van oefenen en ondersteuning

Vrijwel alle professionals benadrukten dat het tijd en oefening vraagt om de SoNeStra-werkwijze eigen te maken. Het kost tijd om vertrouwd te raken met de aanpak, passende vragen te leren stellen en vertrouwen te ontwikkelen in het eigen handelen.

Vooral de intervisiebijeenkomsten werden als waardevol ervaren. Daar konden professionals praktijkervaringen uitwisselen, met collega's sparren en gezamenlijk reflecteren op situaties waarin de toepassing van SoNeStra lastig was. Verschillende professionals gaven aan dat zij tijdens de training graag meer mogelijkheden hadden gehad om praktijkervaring op te doen, bijvoorbeeld door mee te lopen met een ervaren professional of begeleiding op de werkplek te krijgen.

Tegelijkertijd was het voor sommige professionals niet eenvoudig om tussen de trainingsdagen door met SoNeStra te oefenen. Zij hadden in die periode niet altijd een geschikte casus waarin zij de werkwijze konden toepassen. Bij bestaande ondersteuningstrajecten vroegen sommige professionals zich bovendien af of en hoe zij SoNeStra tussentijds konden introduceren. Ook vonden sommige professionals het spannend om de werkwijze voor het eerst in een echte cliëntsituatie toe te passen.

Samenvatting

Professionals waren overwegend enthousiast over SoNeStra, maar vonden het niet eenvoudig om de werkwijze direct te doorgronden en toe te passen. De introductie riep bij veel van hen ook onzekerheid op over hoe de nieuwe werkwijze zich verhield tot hun bestaande kennis en ervaring. Tijd om te oefenen, intervisie en ondersteuning in de praktijk werden daarom als belangrijk ervaren. Daarmee laten de ervaringen zien dat de invoering van SoNeStra volgens professionals meer vraagt dan een training alleen: ook tijd, oefening, ondersteuning en aansluiting bij bestaande ervaring zijn van belang.

3.3 Welke eerste ervaringen zijn er in de casussen?

In deze paragraaf beschrijven we de eerste ervaringen van professionals met het toepassen van SoNeStra in de beschikbare casussen. Binnen de pilot is de werkwijze tot nu toe in een beperkt aantal casussen toegepast. De bevindingen geven daarom eerste signalen over de toepassing in de praktijk en bieden geen basis voor algemene uitspraken over de uitvoerbaarheid van SoNeStra. We gaan in op wat professionals in de eerste casussen hebben ervaren, hoe zij zoeken naar vaardigheid en vertrouwen in de uitvoering en welke vragen zij hebben over de toepasbaarheid bij verschillende inwoners en netwerken.

Eerste toepassing

Professionals vertelden over verschillende positieve ervaringen met de eerste casussen waarin zij SoNeStra toepasten. Zij vertelden onder meer dat gesprekken volgens SoNeStra hen soms hielpen om andere perspectieven te zien, meer zicht te krijgen op het netwerk rond een inwoner en oplossingen te verkennen die eerder niet in beeld waren.

In enkele casussen kwamen door een andere manier van vragen stellen bijvoorbeeld perspectieven en rollen binnen het netwerk nadrukkelijker in beeld. Ook beschreven professionals situaties waarin duidelijk werd dat een inwoner andere wensen had dan het netwerk aanvankelijk dacht, of waarin de aandacht verschoof van een praktische hulpvraag naar wat voor de inwoner zelf betekenisvol was.

"Kleine dingen, maar voor de cliënt belangrijk. Ze werden zo opgelost, waar wij misschien een halfjaar over hadden gedaan. Binnen een week was het klaar."

Professionals noemden daarnaast voorbeelden waarin inwoners en netwerkleden zelf stappen zetten die anders mogelijk bij de begeleider waren blijven liggen, zoals zelf iemand bellen of op een eigen manier een maaltijd regelen. Ook beschreven zij situaties waarin het netwerk een actievere rol speelde en zaken veranderde. Een inwoner beschreef een vergelijkbare ervaring:

"Eerder probeerde ik altijd alles zelf op te lossen. […] Door die netwerkbijeenkomsten weet ik nu dat ik bij iedereen terechtkan."

De eerste praktijkervaringen bevatten daarmee voorbeelden waarin professionals meer eigen initiatief van inwoner en netwerk, een bredere blik op het netwerk en nieuwe praktische oplossingen zagen. In de volgende paragrafen beschrijven we ook waar professionals bij de toepassing tegenaan liepen.

Zoekend naar toepassing en vertrouwen

De eerste praktijkervaringen laten zien dat sommige professionals zich nog zoekend voelen in de toepassing van SoNeStra. Zij noemden onder meer het stellen van vragen die passen bij de werkwijze, het begeleiden van netwerkgesprekken en het omgaan met onverwachte reacties als situaties waarin zij nog onzekerheid ervaren.

Professionals beschreven dat het begrijpen van de uitgangspunten nog niet automatisch betekent dat zij deze ook gemakkelijk in een concrete situatie kunnen toepassen. De onzekerheid die vaak al tijdens de training werd ervaren, bleek ook na afloop van de training nog aanwezig. De eerste ervaringen in de praktijk riepen daarom soms de vraag op of zij de werkwijze op de bedoelde manier toepasten. Het toepassen in de praktijk werd tegelijkertijd als spannend ervaren, juist omdat het om situaties gaat die voor inwoners en hun netwerk belangrijk zijn.

"[Naam trainer] zegt dat ze dat kan doen en dat het dan lukt. Dan denk ik: komt het omdat wij er nog niet zo bedreven in zijn? Of kan het echt niet?"

"Als je er niet in thuis bent voel je je een kluns en dan voel je dat je aan het stuntelen bent, terwijl het over best serieuze dingen gaat. Dan wil je weten wat je doet. Maar dan ben je aan het freewheelen en proberen en denk je: ik heb dit geleerd en volgens mij moet het zo. Ik ben daar wat onzeker in."

Hier ontstaat een spanningsveld: professionals hebben praktijkervaring nodig om vaardigheid en vertrouwen op te bouwen, maar juist zolang die ervaring nog ontbreekt, kan het toepassen van de werkwijze onzeker en spannend voelen. Die onzekerheid kan het vervolgens lastiger maken om daadwerkelijk te oefenen, terwijl juist dat oefenen nodig is om meer vertrouwen te krijgen.

De eerste ervaringen laten zien dat de uitvoerbaarheid van SoNeStra daarom niet alleen afhangt van kennis van de methode, maar ook van de mogelijkheid om vaardigheden en handelingsvertrouwen in de praktijk te ontwikkelen.

Wat is SoNeStra (genoeg)?

Tijdens de training kregen professionals mee dat SoNeStra als samenhangende werkwijze bedoeld is en niet als een verzameling losse onderdelen of hulpmiddelen. In de praktijk vroegen sommige professionals zich af wanneer zij voldoende volgens SoNeStra werkten. Zij gebruikten soms onderdelen, hulpmiddelen of inzichten die zij passend vonden bij een casus, maar vroegen zich tegelijkertijd af hoeveel ruimte er was om de werkwijze aan te passen of te combineren met andere manieren van werken.

De onzekerheid ging niet alleen over het gebruik van afzonderlijke hulpmiddelen, maar ook over de vraag wat de essentie van SoNeStra is en welke onderdelen noodzakelijk zijn om van toepassing van de werkwijze te kunnen spreken:

"Denk je dat je het goed doet, kom je in de intervisie en hoor je: nee, niet goed, het had helemaal anders gemoeten. Dan denk je: wat is nou de essentie? Ja, dat je je bewust bent en dat je de vragen anders gaat stellen. Maar moet het dan zo vast volgens deze methode?"

Deze ervaringen laten zien dat sommige professionals nog zoeken naar de ruimte voor maatwerk binnen de werkwijze. Dit onderzoek stelt niet vast welke toepassing methodisch juist is, maar laat wel zien dat professionals hierover niet altijd voldoende houvast ervaren.

Toepasbaarheid bij de doelgroep

Professionals verschilden in hun opvattingen over de toepasbaarheid van SoNeStra binnen de doelgroep van mensen met een LVB. Sommigen zagen mogelijkheden om de werkwijze breed toe te passen, mits deze voldoende kan worden afgestemd op de inwoner en diens netwerk. Andere professionals twijfelden of de werkwijze wel in alle situaties toepasbaar is.

Deze twijfels hadden met name betrekking op cliënten met beperkingen in het cognitief functioneren of een lager sociaal-emotioneel ontwikkelingsniveau, een beperkte belastbaarheid of een kwetsbaar netwerk. Professionals gaven aan dat sommige vragen binnen SoNeStra voor deze cliënten moeilijk te begrijpen kunnen zijn:

"Dan stel je bepaalde vragen en kijkt iemand je glazig aan en weet diegene niet wat je bedoelt."

Ook sommige hulpmiddelen en werkvormen kunnen volgens professionals veel vragen van inwoners en hun netwerk, bijvoorbeeld het drieluik en netwerkgesprekken.

Een inwoner beschreef eveneens dat vragen soms veel van een persoon kunnen vragen:

"Soms zijn het een beetje veel vragen. […] Ik kan ook wel een slechte dag hebben, dan kan ik sowieso niet veel hebben."

Professionals verschilden in hoe zij omgingen met situaties waarin de vragen, hulpmiddelen of verwachtingen van SoNeStra volgens hen veel vroegen van de inwoner of het netwerk. Sommigen vroegen zich af of SoNeStra in zulke situaties voldoende toepasbaar is, omdat zij het gevoel hadden dat ondersteuning soms grotendeels door de hulpverlener moet worden overgenomen. Anderen benadrukten dat de werkwijze volgens hen niet betekent dat een inwoner of het netwerk alles zelf moet oppakken, maar dat gezocht kan worden naar een passende verdeling van ondersteuning. Daarmee raakt de vraag naar toepasbaarheid ook aan een andere vraag die eerder naar voren kwam: hoeveel ruimte is er om SoNeStra af te stemmen op de mogelijkheden en belastbaarheid van de inwoner en het netwerk.

Samenvatting

Professionals beschreven verschillende positieve ervaringen met de eerste casussen, zoals meer zicht op wat voor een inwoner belangrijk is, meer aandacht voor het netwerk en voorbeelden waarin inwoners of netwerkleden zelf stappen zetten. Tegelijkertijd voelen professionals zich nog zoekend en vraagt het toepassen van SoNeStra volgens hen om praktijkervaring en vertrouwen. Ook verschillen zij in hun opvattingen over hoe breed de werkwijze binnen de doelgroep LVB toepasbaar is. De eerste casussen geven daarmee zowel positieve signalen als vragen over de toepassing.

3.4 Kernonderdelen

In deze paragraaf beschrijven we in hoeverre de belangrijkste onderdelen van de SoNeStra-werkwijze voor professionals duidelijk en toepasbaar zijn in de praktijk. Aan bod komen het versterken van eigen regie, het betrekken van het sociale netwerk, de faciliterende rol van de professional, de manier van vragen stellen en het gebruik van hulpmiddelen. Tot slot wordt ingegaan op de afwegingen die professionals maken bij het toepassen van de werkwijze en op de vraag wanneer zij een aanpak als SoNeStra beschouwen.

Eigen regie, netwerk en faciliterende rol

Professionals herkenden het versterken van de eigen regie, het betrekken van het sociale netwerk en de faciliterende rol van de professional als belangrijke onderdelen van SoNeStra.

Professionals stonden positief tegenover het uitgangspunt van meer eigen regie bij de cliënt en het netwerk binnen SoNeStra. Zij waardeerden dat het plan meer van de inwoner en het netwerk wordt en minder door professionals, gemeenten of andere organisaties wordt bepaald. Volgens hen sluit de ondersteuning daardoor beter aan bij wat inwoners zelf belangrijk vinden.

Daarnaast verwachtten zij dat deze werkwijze kan bijdragen aan meer betrokkenheid, motivatie en eigen initiatief, en aan minder afhankelijkheid van hulpverlening. Sommige professionals zagen hierin ook een bijdrage aan toekomstbestendige ondersteuning, gezien de toenemende zorgvraag, personeelstekorten en stijgende zorgkosten.

"Meer hun plan dan van de zorgverleners. Dat spreekt me aan. We kijken vaak naar wat wij normaal vinden en nu kijken we meer naar hoe zij in hun leven staan."

Een inwoner beschreef hoe diegene zelf betrokken werd bij wat in de ondersteuning aan de orde kwam:

"Eigenlijk hebben we vooraf heel veel gesprekken gehad over wat ik belangrijk vond om te bespreken. We hebben samen ideeën bedacht. Soms stelde de begeleider iets voor en soms kwam ik zelf met ideeën."

De faciliterende rol betekent volgens professionals dat zij minder snel oplossingen aandragen, zaken regelen of taken overnemen. In plaats daarvan proberen zij omstandigheden te creëren waarin de inwoner en het netwerk zelf kunnen nadenken, beslissen en stappen zetten.

"Je bent niet degene die alles gaat regelen. Je faciliteert. Je zorgt dat de omstandigheden zo zijn dat de cliënt zich optimaal kan ontwikkelen. Dat hij kan doen wat hij wil. Geen regelrol, maar facilitator."

Een inwoner beschreef hoe in de eigen situatie concreet werd besproken wat mensen uit het netwerk konden betekenen:

"We hebben besproken wie mij waarmee kan helpen en wat iedereen voor mij kan doen."

De uitgangspunten spraken professionals aan, maar gaven hun nog niet vanzelf houvast voor het handelen in concrete situaties. Vooral wanneer cliënten of netwerkleden niet direct zelf stappen zetten of het netwerk beperkt is, merkten professionals dat het lastig kan zijn om niet terug te vallen in regelen of overnemen. In zulke situaties ontstaat voor professionals de vraag welke verantwoordelijkheid bij de inwoner en het netwerk kan blijven en waar professionele ondersteuning nodig is.

Ook het samenwerken met het netwerk herkenden professionals als een belangrijk onderdeel van SoNeStra. De werkwijze helpt professionals om te onderzoeken wie belangrijk is voor de inwoner, welke steun beschikbaar is en welke perspectieven netwerkleden kunnen inbrengen. De mogelijkheden daarvoor verschillen echter per situatie. Sommige

professionals ervaarden het betrekken van het netwerk als lastig wanneer het netwerk beperkt aanwezig of al zwaar belast was.

Kracht van de vraag

Professionals benoemden de manier van vragen stellen als een belangrijk kenmerk van SoNeStra. De werkwijze vraagt volgens hen om open vragen die inwoners en hun netwerk stimuleren om zelf na te denken over wat zij willen bereiken, wat daarvoor nodig is en wie daarin een rol kan spelen.

"De kracht van de vraag. Wat voor vragen stel je? Stel je sturende vragen of vragen waarvan je het antwoord eigenlijk al weet? Of stel je vragen waardoor iemand zelf gaat nadenken en bij zichzelf gaat onderzoeken wat hij zou kunnen doen?"

Professionals gaven aan dat deze manier van vragen stellen niet vanzelfsprekend is. Het vraagt tijd en oefening om gesprekken vooral onderzoekend te voeren en niet te snel richting een oplossing te sturen. Juist kleine verschillen in formulering kunnen volgens professionals invloed hebben op het verloop van het gesprek.

Het gebruik van tools

Professionals noemden verschillende hulpmiddelen die zij met SoNeStra associeerden, zoals het drieluik, het sociogram, het genogram en de tijdlijn.

Volgens hen kunnen deze hulpmiddelen helpen om gesprekken te structureren, het netwerk zichtbaar te maken en verschillende perspectieven te verkennen. Zij benadrukten dat de hulpmiddelen geen doel op zich zijn, maar het gesprek met de inwoner en het netwerk ondersteunen.

Sommige professionals waren nog zoekend naar wanneer zij welk hulpmiddel konden inzetten, in welke volgorde en hoeveel ruimte zij hadden om het gebruik ervan af te stemmen op de situatie.

Samenvatting

Professionals spreken overwegend positief over de onderdelen die zij met SoNeStra associëren, zoals eigen regie, het betrekken van het netwerk, een faciliterende rol en een andere manier van vragen stellen. Deze elementen zijn voor hen herkenbaar en aansprekend, maar sommige professionals ervaren nog onvoldoende houvast om ze in uiteenlopende situaties concreet toe te passen.

3.5 Wat verandert er in rol en samenwerking?

In deze paragraaf beschrijven we welke veranderingen SoNeStra volgens professionals vraagt in hun rol en in de samenwerking met inwoners, hun sociale netwerk en andere betrokken partijen. Daarbij wordt ingegaan op de verandering in de professionele rol, de samenwerking met cliënt en netwerk, en de afstemming met gemeenten, andere zorgorganisaties en hulpverleners.

Verandering in de professionele rol

Professionals gaven aan dat SoNeStra iets anders van hun rol vraagt. Waar zij zich eerder sneller verantwoordelijk voelden voor het oplossen van problemen of het regelen van praktische zaken, proberen zij binnen SoNeStra meer verantwoordelijkheid bij de inwoner en het netwerk te laten. Professionals beschreven dat het plan daardoor meer van de inwoner en het netwerk wordt en minder van de professional.

"Wij denken heel erg dat wij verantwoordelijk zijn dat het goed gaat met de cliënt. Bij SoNeStra zeggen ze: daarvoor zijn de cliënt en het netwerk verantwoordelijk. Wij zijn niet meer verantwoordelijk voor het totaal, maar wel voor de omstandigheden om dat mogelijk te maken."

Deze verandering was voor sommige professionals wennen. Zij zijn gewend om mee te denken en in actie te komen wanneer problemen zich voordoen. Volgens professionals vraagt SoNeStra dat zij eerst onderzoeken wat inwoners zelf belangrijk vinden, welke mogelijkheden zij zien en wie uit het netwerk daarin een rol kan spelen. Daarbij moeten zij hun eigen ideeën en verwachtingen soms loslaten, omdat de oplossing of de mensen die voor de inwoner belangrijk zijn anders kunnen zijn dan zij vooraf dachten.

Een inwoner beschreef hoe dat er in een concrete situatie uit kon zien:

"Eerst heb ik mijn hulpverlener gebeld. Toen zei zij: 'Waarom bel je je vader niet?' Toen dacht ik: oh ja, dat kan ik wel doen. Dat heb ik vervolgens gedaan."

Professionals zagen waarde in deze verschuiving, omdat zij verwachten dat inwoners hierdoor meer invloed krijgen op hun eigen plan en ondersteuning. Tegelijkertijd merkten professionals dat het in de praktijk lastig kan zijn om verantwoordelijkheid niet over te nemen, vooral wanneer problemen blijven liggen of cliënt en netwerk niet direct zelf stappen zetten.

Samenwerking met cliënt en netwerk

Professionals gaven aan dat SoNeStra invloed heeft op de manier waarop zij met inwoner en netwerk werken. Zij zijn zich bewuster van de rol van het netwerk en geven dit nadrukkelijker een plek in het gesprek en het plan. Daarbij gaat het niet alleen om praktische ondersteuning, maar ook om het meenemen van verschillende perspectieven. Een inwoner verwoordde waarom de rol van het eigen netwerk van betekenis is:

"Een hulpverlener is een hulpverlener en geen vriendin of familielid. Uiteindelijk moet je het toch hebben van je vrienden en je familie."

In sommige casussen leverde dit volgens professionals nieuwe mogelijkheden of praktische oplossingen op. Tegelijkertijd is dit in de praktijk niet altijd eenvoudig. Soms is het netwerk beperkt aanwezig, weinig gemotiveerd of al zwaar belast.

Ook voor een inwoner kan het betrekken van het netwerk aanvankelijk een drempel zijn:

"In het begin was ik een beetje terughoudend. Ik dacht: willen de mensen om mij heen dit wel? Is dat niet te veel gevraagd? […] Daarbij bleef het altijd mijn eigen keuze of ik het wel of niet wilde doen."

Ook kunnen inwoner en netwerk gewend zijn aan een vorm van hulpverlening waarin professionals hulpvragen oppakken, oplossingen aandragen of praktische zaken regelen. Volgens professionals speelt dit vooral bij mensen die al langere tijd zorg of begeleiding ontvangen.

Professionals zoeken daarbij naar een balans tussen verantwoordelijkheid bij inwoner en netwerk laten en voorkomen dat zij worden overvraagd. In de praktijk kan dat lastig zijn wanneer netwerkleden afhaken, afspraken niet nakomen of niet goed overzien wat er van hen wordt verwacht.

"Als ouders of de cliënt vervolgens wegblijven omdat ze het niet overzien, dan vind ik dat lastig. […] Hoe zorg je dat het bij de cliënt blijft liggen, zonder dat het een overvraging wordt voor de cliënt en het netwerk?"

Samenwerking met andere professionals en organisaties

Naast de samenwerking met cliënt en netwerk verandert ook de samenwerking met andere professionals en organisaties. Professionals benoemden hierbij vooral twee situaties: de samenwerking met gemeenten en de samenwerking met andere zorgorganisaties of hulpverleners.

Samenwerking met gemeenten

In de samenwerking met gemeenten ervaren professionals dat SoNeStra soms schuurt met bestaande werkprocessen, vooral rond de intake en de doelen die daaruit voortkomen. Volgens professionals zijn intakers niet altijd geschoold in SoNeStra. Daardoor kunnen bij de start van een traject al doelen en verwachtingen zijn vastgelegd die niet vanuit de uitgangspunten van SoNeStra zijn geformuleerd. Terwijl professionals binnen SoNeStra juist opnieuw met inwoner en netwerk onderzoeken wat belangrijk is en wat zij willen bereiken.

In de gesprekken met inwoners kwam naar voren dat de hoeveelheid ondersteuning die de gemeente indiceerde niet altijd overeenkwam met wat zij zelf nodig vonden en dat ze het fijn vinden daar zeggenschap in te hebben.

"Je hebt zelf niet gekozen voor drie keer in de week hulp, nu zit ik daarmee…"

"Ik heb gewoon tegen [naam zorgverlener] gezegd: kan je niet maar één keer in de week komen? Dat kon. Mooi."

De doelen die uit de intake meekomen, sluiten niet altijd aan bij wat later in het gesprek met cliënt en netwerk naar voren komt. Professionals gingen hier verschillend mee om. Sommigen laten doelen die niet aansluiten grotendeels los, anderen houden ze wel in het achterhoofd. In beide gevallen proberen zij opnieuw te kijken naar wat de inwoner en het netwerk zelf belangrijk vinden, willen en kunnen oppakken.

Niet alle wijkcoaches met wie professionals samenwerken zijn volgens de professionals geschoold in SoNeStra. Daarnaast werken sommige professionals met gemeenten die niet bij de pilot betrokken zijn. Volgens professionals maakt dit het lastiger om volgens SoNeStra te werken. Zij zouden het helpend vinden wanneer ook intakers en wijkcoaches meer bekend zijn met de werkwijze, zodat er vanaf de start meer aansluiting kan ontstaan bij de uitgangspunten van SoNeStra.

Samenwerking met andere zorgorganisaties en hulpverleners

Ook in de samenwerking met andere zorgorganisaties en hulpverleners vraagt SoNeStra volgens professionals om afstemming. In sommige casussen zijn meerdere professionals betrokken, die verschillende verwachtingen kunnen hebben van wat de begeleider doet of oppakt. Dat kan schuren met de manier waarop professionals SoNeStra toepassen, waarbij zij proberen meer verantwoordelijkheid bij de inwoner en het netwerk te laten

Professionals gaven aan dat zij de werkwijze daardoor soms moesten uitleggen aan andere professionals. Sommigen hadden daarbij het gevoel dat zij zich moesten verantwoorden of verdedigen, bijvoorbeeld wanneer andere professionals kritische vragen stelden of vanuit andere verwachtingen naar de rol van de begeleiding keken.

Voor een deel van de professionals was dit extra lastig omdat zij zelf nog zoekend waren in de werkwijze. Zij voelden zich niet altijd voldoende zeker om SoNeStra helder uit te leggen of andere professionals in hun manier van werken mee te nemen.

"En wat ik dan lastig vind: dan zit je in een overdrachtsgesprek met een andere hulpverlener erbij en dan krijg je heel veel vragen. Dan denk ik: o ja, dit zit ook niet goed genoeg in mijn hoofd waardoor ik het vol enthousiasme kan uitdragen. Dan krijg ik allemaal kritische vragen en dan denk ik: o ja, waarom was ik hier ook alweer enthousiast over?"

Samenvatting

Volgens professionals vraagt SoNeStra om een andere invulling van hun rol en van de samenwerking met inwoners, hun netwerk en andere betrokken partijen. Zij proberen minder snel over te nemen en meer ruimte te laten voor wat inwoner en netwerk zelf belangrijk vinden en kunnen oppakken. Dat kan in de praktijk zoeken zijn, vooral wanneer overvraging dreigt of wanneer gemeenten (bijvoorbeeld bij de intake en indicatie) en andere hulpverleners vanuit andere doelen, werkprocessen of verwachtingen werken.

De verandering in professionele rol kan daarmee volgens professionals niet los worden gezien van de samenwerking rondom de inwoner: ook daar zijn afstemming en een andere verdeling van verantwoordelijkheid nodig.

3.6 Wat helpt en wat belemmert professionals?

In deze paragraaf beschrijven we welke factoren professionals helpen en belemmeren bij het werken met SoNeStra. Daarbij wordt ingegaan op borging, oefening en ondersteuning, bredere bekendheid en draagvlak, en belemmeringen bij cliënt en netwerk.

Borging, oefening en ondersteuning

Professionals benadrukten dat ook na het trainingstraject aandacht voor SoNeStra nodig blijft. Regelmatige gelegenheid om ervaringen uit te wisselen en met SoNeStra bezig te blijven helpt volgens professionals om de benadering levend te houden.

Vooral intervisie en het sparren met collega's werden als helpend genoemd. Daarnaast hadden professionals behoefte aan vormen van ondersteuning zoals verdiepingsmomenten, begeleiding op de werkplek, feedback en meelopen met collega's die meer ervaring hebben met SoNeStra.

"En dan denk ik: als jij daar zit en je voelt je onzeker met een familie en je hoort van een andere collega die het ook gedaan heeft en die heeft een foutje gemaakt, dan kun je het daar samen over hebben. Daar word je zekerder van."

Bredere bekendheid en inbedding

Professionals noemden bredere bekendheid met SoNeStra binnen teams en organisaties als een helpende factor om SoNeStra verder te brengen. Wanneer meerdere collega's met de werkwijze bekend zijn, is er volgens hen meer gelegenheid om samen te sparren, casussen te bespreken en SoNeStra onder de aandacht te houden. Wanneer slechts enkele collega's ermee werken, bestaat het risico dat de werkwijze naar de achtergrond verdwijnt.

"Bij mij verwatert het nu ook heel erg omdat die intervisiemomenten klaar zijn. Je bent er veel minder bewust mee bezig omdat het binnen mijn team verder niet leeft, alleen bij die andere twee."

Ook bredere bekendheid bij samenwerkingspartners werd als helpend genoemd. Zoals in de vorige paragraaf beschreven, ervaren professionals dat het meer afstemming vraagt wanneer bijvoorbeeld intakers, wijkcoaches of andere betrokken professionals niet bekend zijn met SoNeStra. Meer bekendheid met de werkwijze kan het volgens professionals makkelijker maken om vanuit dezelfde uitgangspunten samen te werken.

Ook wijkcoaches wezen op het belang van bredere scholing binnen de gemeente om werken vanuit SoNeStra beter te laten landen.

"Hoe wil je iets door gaan trekken als je er maar met drie personen vanuit de gemeente op getraind wordt?"

Professionals noemden daarom bredere verspreiding van kennis over SoNeStra binnen teams, gemeenten en andere betrokken organisaties als een manier om de verdere toepassing van de werkwijze te ondersteunen.

Omstandigheden rond inwoner en netwerk

Professionals noemden ook omstandigheden rond de inwoner en het netwerk die het toepassen van SoNeStra lastiger maken. Zij ervaren dit bijvoorbeeld wanneer het netwerk beperkt aanwezig, weinig betrokken of al zwaar belast is. Ook kan het volgens hen lastiger zijn om verantwoordelijkheid anders te verdelen wanneer inwoners en netwerkleden

gewend zijn dat professionals zaken regelen of overnemen. In zulke situaties vraagt het volgens professionals meer tijd om tot een andere manier van samenwerken te komen.

Samenvatting

Professionals noemen blijvende oefening, intervisie en ondersteuning als belangrijke helpende factoren. Ook bredere bekendheid en inbedding binnen teams, gemeenten en andere betrokken organisaties helpen volgens hen om de werkwijze levend te houden en vanuit gedeelde uitgangspunten samen te werken. De toepassing kan volgens professionals lastiger zijn wanneer het netwerk beperkt, weinig betrokken of zwaar belast is, of wanneer inwoner en netwerk gewend zijn dat professionals veel overnemen.

Wat professionals helpt of belemmert ligt daarmee niet alleen bij hun eigen kennis en vaardigheden, maar ook in de organisatorische context, de samenwerking met anderen en de situatie van inwoner en netwerk.

4.

Conclusie.

4. Conclusie

Professionals zijn overwegend positief over de invoering en eerste toepassing van SoNeStra. Zij waarderen vooral dat SoNeStra de eigen regie van inwoners, de betrokkenheid van het sociale netwerk en een meer faciliterende rol van de professional centraal stelt. In de eerste casussen zien zij signalen dat SoNeStra kan bijdragen aan nieuwe inzichten, meer zicht op het netwerk en meer betrokkenheid van inwoners en netwerkleden bij het vinden van oplossingen.

Tegelijkertijd bevinden professionals zich nog duidelijk in een leerfase. Zij vonden het niet eenvoudig om SoNeStra direct te doorgronden en toe te passen. De introductie riep bij veel professionals onzekerheid op over hoe SoNeStra zich verhoudt tot hun bestaande kennis, ervaring en werkwijzen. Voor verdere toepassing is het daarom belangrijk dat de werkwijze niet wordt gepresenteerd als iets dat bestaande kennis vervangt, maar als een benadering die verbonden moet worden met wat professionals al doen en kennen.

Ook in de praktijk vraagt het werken met SoNeStra om tijd, oefening en ervaring. Professionals zoeken nog naar hoe zij de werkwijze met vertrouwen kunnen toepassen in concrete situaties. Daarbij spelen verschillende vragen mee, bijvoorbeeld hoeveel ruimte er is voor maatwerk, hoe strikt de werkwijze gevolgd moet worden en wanneer voldoende volgens SoNeStra wordt gewerkt. Daarnaast ervaren professionals dat toepassing niet in iedere situatie vanzelfsprekend is, bijvoorbeeld wanneer het netwerk beperkt of belast is, inwoners of netwerkleden gewend zijn dat professionals veel overnemen, of wanneer de werkwijze veel vraagt van de cognitieve mogelijkheden of belastbaarheid van inwoners en hun netwerk.

SoNeStra vraagt daarnaast meer dan een andere manier van handelen van individuele professionals. De werkwijze raakt ook aan de samenwerking met inwoners, hun netwerk, gemeenten en andere betrokken organisaties. Professionals proberen minder snel over te nemen en meer ruimte te laten voor wat inwoners en hun netwerk zelf belangrijk vinden en kunnen oppakken. Tegelijkertijd willen zij voorkomen dat inwoners of netwerkleden overvraagd worden. Die afweging wordt ingewikkelder wanneer andere professionals of organisaties vanuit andere verwachtingen, doelen of werkprocessen werken.

Voor verdere toepassing zijn blijvende oefening, intervisie, begeleiding en ondersteuning belangrijk. Ook bredere bekendheid met en inbedding van SoNeStra binnen teams, gemeenten en andere betrokken organisaties is nodig om SoNeStra levend te houden en vanuit gedeelde uitgangspunten samen te werken. Daarmee is verdere implementatie niet alleen een individuele leeropgave voor professionals, maar vraagt deze ook om bredere inbedding en samenwerking binnen en tussen betrokken organisaties.

Concluderend laat deze evaluatie zien dat professionals de uitgangspunten van SoNeStra breed onderschrijven en eerste aanknopingspunten zien voor meerwaarde in de praktijk. Tegelijkertijd vraagt verdere toepassing om meer dan enthousiasme en een eerste training. Professionals hebben tijd, oefenruimte, begeleiding en praktijkervaring nodig om de

werkwijze met vertrouwen toe te passen. Daarnaast vraagt SoNeStra om brede inbedding binnen de organisaties en partijen die rond inwoners betrokken zijn, zodat de werkwijze niet afhankelijk blijft van enkele geschoolde professionals maar gezamenlijk gedragen wordt in de praktijk.